

מה שלומך?

בנותי היקרות והאהובות

נכון שאין מקרה בעולם כלל, הכל מכוון מלמעלה

אנו עושות מבחן לחזרה והפנמה של כל מה שלמדנו, בדיוק בין שתי פרשות השבוע שמדברות על מה שלמדנו.

1. לצערנו הרב בסוף השבוע החולף היינו עדים לאכזריות בלתי נתפסת של טרור בצרפת, מחבלים נכנסו לישיבת מערכת של עיתון סטירי ורסו בכדורים את כל היושבים שם, 12 איש נרצחו במתקפה זו, יום למחרת רצחו שוטר, וביום שישי נכנסו מחבל ומחבלת לסופר כשר בערב שבת, רצחו בדם קר ארבעה אנשים והחזיקו בני ערובה בהם ילד במשך שעות. בכיתה למדנו על השלבים שמובילים לשלטון אכזרי שכזה, ובכלל לאכזריות שכזו בנפש האדם. כתבי את השלבים. וסמני כל אחד מהשלבים בפסוקים שלפנייך (סמני במרקר ומספרי לפי השלבים אותם כתבת) (10 נק' לשאלה זו)

וַיִּקְרָא מֶלֶךְ-חֹדֶשׁ, עַל-מִצְרַיִם, אֲשֶׁר לֹא-יָדַע, אֶת-יְהוָה. ט וַיֹּאמֶר, אֶל-עַמּוֹ: הִנֵּה, עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל--רַב וְעַצוּם, מִמֶּנּוּ י הִבֵּה נְתַחֲכֶמָה, לוֹ פֶן-יִרְבֶּה, וְהָיָה כִּי-תִקְרָאנָה מְלַחְמָה וְנוֹסֵף גַּם-הוּא עַל-שְׂנְאֵינוּ, וְנִלְחַם-בָּנוּ, וְעָלָה מוֹ-הָאָרֶץ י א וַיִּשְׁמְעוּ עַל-יְדוּ שְׂרֵי מִסִּים, לְמַעַן עֲנֹתוּ בְּסַבְלָתָם; וַיִּבֶן עָרֵי מִסְכָּנוֹת, לְפָרְעֹה--אֶת-פַּתִּים, וְאֶת-רַעְמֶסֶס. יב וְכֹאֲשֶׁר יְעֲנוּ אֹתוֹ, כֵּן יִרְבֶּה וְכֵן יִפְרֹץ; וַיִּקְצֹוּ, מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. יג וַיַּעֲבְדוּ מִצְרַיִם אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, בְּפָרָה. יד וַיִּמְרְרוּ אֶת-חַיֵּיהֶם בְּעַבְדָּה קָשָׁה, בְּחֹמֶר וּבִלְבָנִים, וּבְכָל-עַבְדָּה, בְּשֹׁדֶה--אֶת, כָּל-עַבְדָּתָם, אֲשֶׁר-עַבְדוּ בָהֶם, בְּפָרָה. טו וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ מִצְרַיִם, לְמַיְלָדֵת הָעִבְרִיָּה, אֲשֶׁר שָׁם הָאֵחָת שִׁפְרָה, וְשֵׁם הַשְּׂנִיית פּוּעָה. טז וַיֹּאמֶר, בְּיָלְדָכֶן אֶת-הָעִבְרִיָּה, וַרְאִיתִן, עַל-הָאֲבָנִים: אִם-בֵּן הוּא וְהַמְתַּן אֹתוֹ, וְאִם-בַּת הוּא וְחָיָה. יז וַתִּירָאן הַמַּיְלָדֹת, אֶת-הָאֱלֹהִים, וְלֹא עָשׂוּ, כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֱלֹהֵן מֶלֶךְ מִצְרַיִם; וַתִּחַיֶּינָה, אֶת-הַיְלָדִים. יח וַיִּקְרָא מֶלֶךְ-מִצְרַיִם, לְמַיְלָדֹת, וַיֹּאמֶר לָהֶן, מַדּוּעַ עֲשִׂיתֶן הַדָּבָר הַזֶּה; וַתִּחַיֶּינָה, אֶת-הַיְלָדִים. יט וַתֹּאמְרֶן הַמַּיְלָדֹת אֶל-פָּרְעֹה, כִּי לֹא כִנְשִׁים הַמִּצְרַיִת הָעִבְרִיָּה: כִּי-חַיֹּת הֵנּוּ, בְּטָרֶם תְּבוֹא אֲלֵהֶן הַמַּיְלָדֹת וַיְלָדוּ. כ וַיִּיטֹב אֲלֵהֶם, לְמַיְלָדֹת; וַיִּרְבּוּ הָעָם וַיַּעֲצֻמוּ, מְאֹד. כא וַיְהִי, כִּי-יָרְאוּ הַמַּיְלָדֹת אֶת-הָאֱלֹהִים; וַיַּעַשׂ לָהֶם, בְּתִים. כב וַיִּצְוּ פָּרְעֹה, לְכָל-עַמּוֹ לֵאמֹר: כָּל-הַבֶּן הַיְלֹוֹד, הַיְאֹרֶה תִּשְׁלִיכֻהוּ, וְכָל-הַבַּת, תִּחַיֶּינָה.

ב.

ג. (לשלב זה אין מילים מדויקות בכתוב)

.ד

.2

עבדי זמן עבדי עבדים הם
עבד ה' הוא לבד חופשי

ריה"ל (ר' יהודה הלוי), שירת ספרד
הסבירי מדוע עבד ה' הוא חופשי (2 הסברים ו10 נק')

.3

לשעבוד במצרים היו מספר יעדים, בסיכום שלפניכן הם נקראו – להפוך את בני ישראל למוכנים
למדינה משלהם ע"י שיבינו

מה הם שני הדברים שהעבדות במצרים הפנימה בעם ישראל? (10 נק')

.4. זהירות שאלת חשיבה !!

מה הוא לדעתך השעבוד העיקרי של דורינו? כשאת כותבת נמקי מדוע את חושבת שדווקא זה הוא
השעבוד הנ"ל

התייחסי לנקודות שנגענו בהן כאשר הגדרנו שעבוד בכיתה (היו לנו הרבה הגדרות, התייחסי לכמה
מהן) 20 נק'

.5. כתבי מדוע נבחר דווקא משה לשליחות המורכבת של הוצאת בני ישראל ממצרים.

מה ניסה ה' ללמד את משה בכך שדרש ממנו להוריד נעליים? (2 דברים) (20 נק')

חלק ב'

אז ככה... לפנייך מאמר שמתעסק בפרשה שנקרא השבוע אי"ה בבית הכנסת והוא מתעסק במהות של כל מה שלמדנו .

אנחנו דיברנו רבות גם בכיתה וגם בתורה ויצירה על תהליך השעבוד ועל דברים להם אנו משועבדים המאמר שלפניך לוקח את השעבוד עוד מדרגה אחת פנימה.

לאורך המאמר אני שואלת שאלות הכוונה ושאלות שנוגעות לחומר שנלמד בכיתה, עני עליהן ובסוף קחי מרקר, והבדילי במאמר בין רעיונות שלמדנו בכיתה לבין רעיונות מחדשים לך וכתבי מה התחדש לך במאמר (30 נק')

וארא: אני פרעה (מאמר של הרב ד"ר יהודה ברנדס)

קיים הבדל בין האופן שבו אדם מדמה את עצמו, לבין מה שהוא באמת.

בני אדם נבדלים זה מזה במידת הפער שבין הדימוי העצמי שלהם לבין הממשות.

לדוגמה, אנשים רבים סבורים שהם שמנים מדי, גם אם אינם שמנים כלל וכלל.

הגאווה והיוהרה דומות לה, במישור הרוחני.

אדם רואה עצמו גדול בהרבה ממה שהוא באמת.

בעלי שררה ותפקידים נכבדים נוטים לחשוב על עצמם במונחי התפקיד והמעמד הציבורי. לפעמים, אפשר לשמוע אותם מתראיינים בתקשורת ומדברים על עצמם בגוף שלישי. התופעה אינה ייחודית לאנשי מעלה ונכבדים. גם אצל אנשים פשוטים מן ההמון הדבר כך.

אחד מאמין שהוא קשוב וסבלני, וכל חבריו סבורים שהוא קצר-רוח.

מאיך גיסא, (מצד שני) יכול אדם חסר-בטחון להחשיב עצמו כלא-יוצלת, בעוד הסובבים אותו רואים בו כשרונות מופלאים.

הפער בין הדימוי לממשות אינו דווקא לטובה או לרעה, ושעורו אינו קבוע.

השאלה הבאה היא אישית, ואיש לא יראה אותה חוץ ממני, את יכולה לענות לגבי עצמך ולגבי מישהי שאת מכירה (בלי שמות, כמובן שאין להמציא, רק אמת)

האם יש לך משהו כזה? כאשר חברות אומרות לך משהו על עצמך שלא נראה לך נכון?

זאת אומרת שיש הבדל בין הצורה שאת תופסת את עצמך לבין הדרך שחברות או הורים או אחים תופסים אותך?

יתכן שאדם אחד יחשוב עצמו למוצלח בתחום אחד, מעבר למה שהוא, ובתחום אחר יחשוב עצמו לכשלון, פחות מכפי שהוא במציאות. כאמור, פערים קיימים אצל כל בני האדם, אבל יש מקרים שבהם הם גדלים לממדים חולניים.

הדימוי העצמי גורם לאדם להתנהג באופן שאינו טבעי לו.

הדימוי כולא את האדם בתוך 'מצרים', מטיל מגבלות על מה שהוא רוצה ויכול לעשות.

ילד בונה לעצמו דימוי של שובב ולפי זה הוא מתנהג בבית ספר.

לאחר זמן, הוא אינו יכול להרשות לעצמו להתנהג באופן שייחשב על ידי חבריו כ'חנון', או אפילו בעיני עצמו. לפיכך, גם כאשר השעורים מעניינים אותו הוא ימשיך להשתובב ולא להקשיב, למרות הסקרנות והענין שלו בנושא המסוים או במורה.

אדם מבוגר שיצר לעצמו דימוי חנוט ומעונב, (רציני וחכם ומבין) מתקשה להשתחרר ולהשתולל קצת, גם כשהדבר ממש מתבקש.

אדם תופס עצמו כחילוני, ואינו יכול להרשות לעצמו להכיר בגילויי אמונה,

או שהוא תופס עצמו כדתי ומדכא מחשבות ורגשות שנראים לו סותרים את אמונתו המוצהרת. תלמיד חכם, מתנהג לפעמים כמו הדימוי של אביו או של רבו, הגם שאינו מתקרב למעלתם, או אדרבה, מזלזל בעצמו מפני שאינו מחשיב עצמו בדרגתם של מוריו, אף על פי שהוא עצמו ראוי לכבוד ויקר על גודל מעלתו והיקף תורתו. נראה, שכל אדם **לכוד** בתוך הדימוי שלו, במידה זו או אחרת.

מדוע אנו מצווים להזכיר לפחות שלוש פעמים ביום את יציאת מצריים ?

אחת התכונות האופייניות של פרעה היא תפיסתו את עצמו כא-ל. הנביא יחזקאל העיד על פרעה שאמר על עצמו: 'לי יאורי ואני עשיתיני'. (יחזקאל כט ג).

חז"ל הציגו זאת באור מגוחך, בהסבירם את הפסוק 'לך אל פרעה בבקר הנה יוצא המימה ונצבת לקראתו על שפת היאור' (שמות ז טו) כך: 'לפי שאותו רשע היה משתבח ואומר שהוא אלוה ואינו יוצא לנקביו, לפיכך היה יוצא בבוקר'. (שמות רבה ט ח).

פרעה שיחק את תפקיד האל במידה כזאת שהתיימר להעלים את חולשת הצרכים האנושיים הטבעיים שלו. קרוב לודאי, שההצגה לא נועדה רק כלפי חוץ, אלא שגם בלבו פנימה נפתה לחשוב את עצמו לאליל.

מה היתה התדמית שאימץ לעצמו פרעה? ואיזה מעשה מרחיק לכת תדמית זו אילצה אותו לעשות?

'פרעה' אינו רק דמות היסטורית של מלך מצרי שחי בעבר, זו תכונת אישיות שקיימת אצל בני אדם רבים, בכל הדורות כולם.

תקנתו של 'פרעה' היא על ידי 'משה'.

משה שהוא 'ענו מכל אדם', יכול להתבונן במראה בלי שום פער בין מה שהוא למה הוא רואה וחושב על עצמו. הענוה האמיתית היא היכולת לראות את עצמך כפי שאתה.

אין זו הצטנעות, אמיתית או מעושה, שבה אדם חושב עצמו לדבר אחד ומציג עצמו פחות מכך, מסיבות של נימוס או אפילו תיקון המידות. משה רבנו יודע שהוא אדון הנביאים, אבל הוא אינו מתפעל מכך וממשיך לפעול כמשה רבנו, ולא באופן שבו יכול היה לדמות איך צריך להראות 'אדון הנביאים'.

כשמשה מתייצב מול פרעה, הוא מציע לפניו כביכול הזדמנות לפגוש את פרעה האמיתי, לא המדומיין. הסצנה שבה העמידו חז"ל את משה מול פרעה בעת רדתו בבוקר המימה לעשות את צרכיו, היא משל מדויק מאד: פרעה מספר לאחרים, וגם לעצמו, את הסיפור אודות אלהותו, ומשחק את תפקיד האל. משה ניצב מולו וחושף את חולשתו האנושית בפרהסיא.

מדוע היה כל כך חשוב שמשה יפגוש את משה דווקא בבקר על שפת היאור?

לכל אדם יש אפשרות לפגוש את תיקון מידת פרעה שלו, במידת משה רבנו. אם על ידי התבוננות כנה בעצמו, ואם בעזרתם של מוריו, ידידיו, תלמידיו, ומעל לכל – בני ביתו. להם קל יותר לראות אותו כמות שהוא, וגם לשתף אותו במראה עיניהם. אמנם, לא כל אדם פתוח להקשיב לזולת ולתקן את הדימוי שלו בהתאם לכך. לא לכל אדם חברים שמוכנים לשתף אותו במה שהם רואים. הדבר תלוי לא מעט במידת הנכונות להקשבה שהוא משדר לזולתו. המאבק בין משה לפרעה נמשך זמן רב, מכה אחרי מכה, ועדיין פרעה לא היה מוכן לקבל את הביקורת של משה עליו, על שלטונו, ועל ראייתו את עצמו ככל-יכול. כך גם ההתמודדות בין ה'פרעה' לבין ה'משה' של כל אדם ואדם.

היציאה ממצרים מוסברת בחסידות, בין היתר, כיציאת האדם ממצרי עצמו.

מן המצרים שהטיל עליו הפן הפרעוני באישיותו.

יציאת מצרים היא נס שמצריך הרבה סיעתא דשמיא.

שכן הדימוי העצמי שאדם בונה לעצמו הוא שעבוד שקשה לפרוק אותו ולהשתחרר ממנו .

לפעמים אדם עובד שנים רבות בפרך כדי לבנות 'ערי מסכנות' שלמות: משפחה, מקצוע, מעמד חברתי, תפקיד ותארים.

כל אלו עלולים להיות סוג של פירמידה מצרית שמטרתה להנציח את דמותו הפרעונית, בעוד הוא עצמו קבור באחת ממחילותיה, מבלי שאיש, לרבות הוא עצמו, אינו יודע למצוא את הפתח איך להגיע אליו.

כאשר אדם מוצא את הפתח לדרכו אל עצמו, הוא יכול להתחיל לחיות כבן-חורין.

אם כן מה היא החירות האמיתית ?

